

DE KRISTALZOEKER

De rijkdom aan mineralen in de Zwitserse Alpen is niet zo groot als door menigeen vermoed wordt of zou kunnen worden afgeleid uit de grote schatten die in musea zijn verzameld.

Menige amateur-geoloog zal na zijn korte vakantie- of werkperiode, die hij in Zwitserland heeft doorgebracht, gedesillusioneerd naar Nederland zijn teruggekeerd. Hij zal ervaren hebben dat hij met lege handen huiswaarts moest keren en dat hij niet heeft kunnen vinden wat hem na aan het hart lag en waarmede hij zijn verzameling had willen verrijken. Voornamelijk op het gebied van de kristallen zal iedereen het jammer vinden geen "eigen vondst" gedaan te hebben.

Dit vindt niet zijn oorzaak in eigen onoplettendheid, doch voornamelijk in de onbekendheid met het terrein en de korte tijd van werkzaamheid. Het beroep kristalzoeken is niet voor iedereen weggelegd. In Zwitserland zijn er speciale kristalzoekers. Dit zijn voornamelijk de bergboeren en de in de bergen geboren en getogen handwerkers, die volkomen op de hoogte zijn van elke spleet en elke eigenaardigheid van het gebergte.

De "Kristalzoeker" - in het Duits genoemd "der Strahler", dat afgeleid is van het Zwitserse woord "Strahl" dat bergkwartskristal betekent, moet een uitmuntend bergbeklimmer zijn, hij moet tevens beschikken over een wakkere geest, een helder verstand, een behoorlijke fantasie, maar vooral over een zeer groot doorzettingsvermogen. Er wordt zeer veel van hem geëist.

Over het algemeen genomen is het zoeken naar kristallen voor de Strahler een bijbaantje, een hobby, een liefde voor de natuur in de bergen, en voor al het schoons wat de Alpen hem biedt. Het is niet alleen de ontembare drang naar het vinden en het bezitten van de kristallen of het er maar op los slaan met geweld bij het uitbuiten van een kristalkloof. Nee, het vraagt een grote, ja zeer grote dosis aan zelfbeheersing. Een bekend kristalzoeker heeft eens gezegd; dat hij wanneer hij meende een veelbelovende kristalkelder ontdekt te hebben, hij eerst op zijn gemak koffie ging zetten, en wat ging eten om zo zijn eerste grote opwindning over zijn succes te temperen en om zichzelf zo te dwingen met grote voorzichtigheid verder te werken.

De mineraal bevattende spleten komen steeds zeldzamer voor en variëren ook van plaats tot plaats, van dal tot dal. Door de voortdurende werking van de bergen tengevolge van weersveranderingen, verschuivingen, en het terugtrekken van gletschers komen automatisch weer nieuwe vindplaatsen aan het licht. Ook bij het aanleggen van verkeerstunnels worden steeds weer nieuwe mineraalvondsten gedaan, alhoewel bij het laatste vaak door de teweeg gebrachte ontploffingen met springstof en het onoordeelkundig handelen veel waardevoels verloren gaat.

De tijd van het kristalzoeken is vrij beperkt, namelijk hoofdzakelijk in de zomer en in de herfstmaanden, ongeveer dus 200 dagen per jaar. In de andere maanden is het vanwege de weersgesteldheid absoluut ondoenlijk.

Wanneer de "Strahler" meent een kristalkelder gevonden te hebben, dan moet hij die gaan ontsluiten. Dit gaat gepaard met grote moeilijkheden. Het gebeurt dat hij 5 tot 8 uren nodig heeft voor heen- en terugreis. Er rest hem dan maar ongeveer 10 uren om zijn eigenlijke werk te doen, want zelfs de taaiste bergboer heeft zijn rust en zijn slaap nodig en in vele gevallen zal hij zelfs in de buurt van de kloof moeten overnachten, wanneer de terugtocht te lang of te gevaarlijk is. Het duurt soms dagen, ja weken voor-

dat de Strahler na zeer moeizame arbeid kan doordringen tot de eigenlijke kristalruimte.

Gedurende zijn werkzaamheden staat hij aan zeer veel gevaren bloot, zoals steenslag, het plotselinge omslaan van het weer, de onweers- en/of hagelbuien, sneeuwstormen.

Vaak moet hij in de meest ongemakkelijke houdingen werken, zoals langs steile rotswanden, hangend aan de touwen.

Begrijpelijk is het dan ook dat van hem wel meer wordt vereist dan de doorsnee mens zou kunnen opbrengen, en dat het alleen maar mensen kunnen zijn die het terrein door en door kennen en dat buitenstaanders en toeristen practisch geen schijn van kans hebben.

Het zijn keiharde kerels en de mineralogen proberen met hem dan ook goede contacten te onderhouden omdat het van groot wetenschappelijk belang is, dat hun kennis aan hen wordt overgedragen en dat hij zijn ervaringen zal prijsgeven wat betreft de plaats van de vondst, het tijdstip van de ontsluiting, de grootte van de vondst etc. etc.

Het komt vaak voor dat de kristalzoeker niet geheel en al met het werk in de kristalruimte kan klaar komen, of dat hij door andere omstandigheden wordt gedwongen het werk voor enkele weken zelfs maanden te onderbreken.

Het is echter "zijn" kloof en als bewijs daarvan laat hij bij zijn vertrek een stuk gereedschap, bijvoorbeeld een hamer of een beitel in de grot liggen. Het geldt dan als een ongeschreven wet het is een erecode, dat de bezoeker, die na hem komt, de kloof onberoerd laat.

Helaas is deze ongeschreven wet vaak geschonden en werd er veel bedorven en vernield door de kristaljagers en de toeristen.

Zo is de grootste historische bergkristalvondst aan de Zingenstock in het Grimselgebied op ongelofelijke brutale wijze geplunderd. De eigenlijke vinders hadden na maandenlange zware arbeid o.a. met springstoffen een holte ontsloten van 20 meter lang en 3 meter breed.

Doordat de ontsluiting zo veel tijd vergde en de winter inviel werden de betreffende Strahlers gedwongen hun werkzaamheden te beëindigen. Zij metselden de kristalkelder dicht.

Zodra het lenteweer het toeliet vertrokken zij weer naar hun gebied en toen bleek de kelder voor het grootste gedeelte leeggeroofd te zijn.

Zelf hebben ze nog ongeveer 200 Zentner bergkristallen mee naar huis kunnen nemen. Er wordt geschat dat ongeveer 3000 Zentnerkristallen gestolen zijn.

Er zijn stukken bergkristal gevonden waarvan de lengtes varieerden van 70 tot 80 centimeter lang en van 120 tot 70 centimeter in omvang met gewichten van 130 tot 70 kilogrammen. Deze zware brokken vervoeren ze per sleden over de gletschers en de sneeuwellingen. De lichtere stukken nemen ze mee in hun rugzakken.

Thuisgekomen worden de kristallen stuk voor stuk gewassen en daarna gesorteerd.

De meeste kristallen vindt men namelijk onder chloritzand en modder. De kristalzoeker verkoopt zijn kristallen, en de prijs daarvan hangt natuurlijk veel af van de grootte van zijn vondst van het werk dat hij er voor heeft moeten verrichten, en van de koper. Is het b.v. een tussenhandelaar, een particulier verzamelaar een amateur mineraloog of voor een of ander museum.

Een Strahler is echter geen geldgier en overdreven grote prijzen zal hij zeker niet vragen, ondanks het feit dat hij naast zijn vele arbeid en inspanningen ook nog een bepaalde som van circa ZFR 50.-- heeft moeten betalen voor zijn vergunning om het beroep te mogen uitoefenen, zoals onder andere in het Būdner Oberland en in het Ursental voorgeschreven is.